

—*— У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ФЕБРУАРА 1884. —*—

ГОДИНА IX.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 21.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази свагда о дану сваке представе на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. — Претплата се шаље администрацији „Позоришта“, у матичном ставу, у Новоме Саду.

ХАМЛЕТ.

Трагедија у 5 чинова, од Виљема Шекспира, с енглеског превео др. Лаза Костић.
(Наставак.)

Краљ.

Овамо! Где су моји Свицери?
Нек држе врата. Шта се десило?

Господин.

Мој господару, спасавајте се;
океан прелив своје брегове
не гута доња жешћом нивојом,
но млад Лаерте, с четом бунтовном,
што млати слуге вам. Зову га „кнез“;
те, као да свет тек сада настаје,
затомљен спомен, незнан обичај,
повлађују за трагом сваку реч,
те вичу: „Бирајмо; Лаерте краљ!“
Узвици, руке, капе до неба:
„Лаерте биће краљ, Лаерте краљ!“

Краљица.

Да красно лају трагом варавим.
Зло њушкате, неверни дански пси!

(Бука изнутра.)

Краљ.

Провалили су врата.

Долази Лаерте, оружан, за њим Данци.

Лаерте.

Где је тај краљ? — Чекајте, господо!

Данци.

Пустите нас.

Лаерте.

Молим вас, ја ћу сам.

Данци.

Па добро, добро.

(Одлазе на врата.)

Лаерте.

Хвала, чувајте
на вратих. — Хеј, ти краљу, ниткове,
Мог оца дај ми!

Краљица.

С миром, Лаерте драг'.
Лаерте.

Кап мирне крви, па сам копиле,
мој отац адум, курвин прима жиг
на чистом овде, часном челу свом
мила ми мајка.

Краљ.

Шта је Лаерте,
што тако дивски на нас дижеш бунт? —
Гертрудо, ман' га, не бој се за нас:
Божанством таким заштићен је краљ,
да издајник, чим види што је хтео,
већ нема воље. — Реп' ми, Лаерте,
што пламтиш тако — мани, Гертрудо.
Говори, момче.

Лаерте.

Где је отац мој.

Краљ.

Умрло је.

Лаерте.

Није сам.

Краљ.

Нек' пита, нек'.

Лаерте.

Казуј му смрт! Сад нема ту трт-мрт!
До врага, веро! клетво до сто враг'!
А на дно пакла, свести, зазоре!
Не марим за рај. Дотле дођох ја,
да оба света бацам, презирим,
ма дошло шта, тек хоћу освету
највећу за мог оца.

(Наставиће се.)

26.2.1884

ЛИСТИЈИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Муж на селу. Шаљива игра у 3 чина, написали Бејар и Жил Вељи. С француског.) Приказана 21. фебруара о. г.

Шаљиву ту игру може само онај достојно и рационално да схвati, који у породици својој има да се бочи са оним „отежавајућим“ елементом, који се у обичном животу назива *пуницом*. Али такав „зборат“ махаће тужно главом својом, гсворећи у себи, да за њега то никако није *шаљива* игра, већ врло жалосна, у којој он, до душе, важну или уједно и пасивну улогу има. Та ће игра бити шаљива само за оне изабране двоножне и дворучне кичмењаке, у зоологији често незаслужено називане „*homines sapientes*“, којима је добротворна судба у погледу пунице дodelila красну апсенцију. Има, кажу, и таквих људи, особито у Турској, где се та шаљива игра и не би могла разумети. Е, али таквих народа има мало. Међу Хришћанима их нема. То доказује осим ове француске глуме и мађарска шаљива игра „Мамица“, а биће по свој прилици, да се сличне глуме налазе и у свију народа, код којих је развијена драмска поезија и пуничка проза. Међу тим, мимогред буди речено, мађарска је шаљива игра куд камо боља од ове француске. То не доказује толико, да су мађарске пунице страшније од француских, колико, да је Сиглигети умео да напише бољу глуму од Бејара и Вељија. Гђа Ј. Добриновићка је так и у једној и у другој игри изврсна пуница, као год што је гђа М. Рајковићка особита жења њеног зета, а г. Ружић фамозан муж њене кћери. У „Мамици“ је психолошки заплет врло фини, и пуничин зет напушта породицу, што не може ама баш никако да дође до сложног животарења са матером своје жене. У „Мужу на селу“ пак зет је већ по себи фриволан и ветропроворић, и напушта породицу само кад кад, да се на другом месту регресира за претрпљена понижења у кући. У „Мамици“ је зет карактеран човек, те сам провоцира заплет а сам га и реши; у „Мужу на селу“ зет је без никаквог карактера, с тога је и створена фигура Цезарева, да у ту слаботију од зета улије нешто активности, и, пошто је то немогуће, да узме решење у своје руке. Према зету је и пуничина кћи активнија и симпатичнија у „Мамици“ него у „Мужу на селу“. Једном речи, Сиглигети је био мајстор у пртању карактера, те према томе и у пртању ситуација, а браћа Французи су лакоумно наређали ситуације и према њима извели шаблонске

карактере. Услед тога је у „Мамици“ и радња живља и развијенија, него у „Мужу на селу“, где се све некако неприродно вуче и тегли. Све се некако нађу особе, које се већ давно познају. „Мамица“ је шаљива игра, пред којом треба скренути шешир, а „Мужу на селу“ таква, пред којом треба шешир још већма натући на главу. — Поред споменутих представљача највешћем још приказ г. Димитријевића (Цезар) и гђе Д. Ружићке (Нохановица).

У колико могу наслутити, неће се тај „Муж на селу“ випе ни вратити у варош, барем не у нашу. На селу где год може још неко време остати, па ће онда извртити са свим.

Имам још нешто да приметим на обе шаљиве игре, особито, кад сам сравнио позоришне листове. На првом поглед види се, да обадве имају фамилијаран тип; јер ако су и чеда од два оца, мати им је једна, — музга. У „Мамици“ као год и у „Мужу на селу“ има 11 особа. Обе печињу са пуницом, тамо Станићка, овде Егбертовица; за тим долази њена кћи: тамо Анка, овде Урзул; за тим зет: тамо Мита Савић, овде Фердинанд Колонбет; за тим девојче „Aschenbrödel“ тамо Милица, овде Паулина; онда кућни пријатељ: тамо адвокат Тодор Ружић, овде Мартен; за тим „Aschenbrödel“ов љубавник: тамо Светозар Милић, овде Едмунд Бринвиљ. Хм! Држим, да француски писци нису имали Сиглигетијеву драму пред собом. Па и развитак радње врло је сличан, само — друкчији, да не кажем: опет то али друкчије. Што се тиче пак судија у мађарској академији, то држим, да нису знали за екстензију те француске драме, кад су Сиглигетију досудили награду од 100 дуката. Сад, како му драго! Так „Мамица“ је много боља од „Мужа на селу“, т. ј. да шаљива игра је много боља, никако пак сама мамица, пуница. Те су обадве достојне једна другој.

М. С.—К.

(Недељни ред позоришних представа.) У уторак 28. фебруара по новој преради: „Максим Циројевић“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао Лаза Костић, за позорницу удесно А. Хаџић, музика од А. Максимовића. — У четвртак 1. марта: „Млетачки трговац“. Позоришна игра у 5 чинова, написао В. Шекспир, првео Јован Петровић, за српску позорницу удесно А. Хаџић. (Г. Тома Јовановић, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, као гост у улози „Шајлока.“) — У суботу 3. марта: „Марки Вилмер“. Позоришна игра у 4 чина, од Жоржа Санда. С француског. (Г. Тома

Јовановић, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, излази као гост претпоследњи пут у у洛зи Гајетана херцега од Алерије.) — У недељу 4 марта: „Бураћ Бранковић“. Драма у 5 чинова, написао К. Оберњик, превео и за српску позорницу прерадио Ј. Ђорђевић. (Г. Тоша Јовановић, редитељ краљевског српског народног позоришта у Београду, последњи пут као гост у насловној улози.)

П О З О Р И Џ Т Е .

* (Народно позориште у Загребу:) „Нар. Нов.“ пишу: „Пре неки дан приказала се у овој сезони пред празним гледалиштем духовита Мелхакова комедија „Посланички аташе“, а синоћ се давао — пред празним партером но пред пуним ложама — Преларејев познати „Доктор Робин“, иза кога је певана Супеова оперета „Панзионат“.

О „Посланичком аташе“ рекојмо већ, да је духовита комедија, но тим смо оцену самога комада и довршили, јер другога нема ништа на њему — али је свакако већ и то довољно, да приказивање оправда. Ради се у читавој тој комедији само о том, да млади посланички аташе, гроф Пракс, уклони од лепе милионашице баронице Палмерке све њене француске удвараче, који чезну за њеним милионцима. Јер ако ти милиони иређу у руке каквом француском распинкући, нанеће се мајеној кнежевини, у којој је Палмерка рођена, велика штета. Аташе, фин и млад човек, који изврсно познаје паришко друштво и изврсно влада мачем, врши лако и несебично поверију му дужност, али се он при том и сам опече, те пада на послетку на колена пред бароницом, која га већ одавна обожава. — По том се даје наслутити, да је главни јунак у комедији, који кроз читаво вече главну реч води, тај аташе. А тога финога дипломату приказиваје г. Фијан — па се с тога највише и с враћамо на ту представу.

Госп. Фијан био је као ретко када изврсне воље, те је своју велику и тешку улогу одиграо, морамо признајти, управо брилантно. Кроз сва три чина он је од призоре до призора сам себе надвисивао, сад као лакоумни бонвиван, коменије ни до чега толико стало као до своје забаве, сад као заједњиви шаљивција, којега весели ко-прицање слабих противника, којима уме на најдражеснији начин у очи изговорити најтврђих, сабложивих истини, сад као фини превејанац, који у души познаје жене — особито оне „малих руку“ — сад као досетљиви чиновник „своје државе“, којој уме најбољим тактом сачувати најбогатију жсну — за себе.

Уз г. Фијана држала се јуначки остала глумачка чета. Сви су се некако натицали, као да су хтели показати, како им несмета неоправда-

ни немар општинства за драму, која би највише морала бити на срцу нашој позоришној публици. Између свију других пистицала се гђа *Сајевићка* као бароница Палмерка својим веома добрым схваћањем улоге. Љубазна достојанственост, која се не оснива на силном богатству, него на душевним способностима и врлинама срца, нашла је у гђи *Сајевићки* овога пута изврсну интерпретаторку. Све стране своје захвалне, али и тешке улоге приказала је гђа *Сајевићка* правом љубављу вештачије, која жељи да покаже и правим светилом да обасја читав драматички карактер, како га је писац створио, не пистичући симпатичније стране више од мање симпатичних или можда несимпатичних. И за то је наша врсна глумица потпуно успела. Ми се надамо, да ћемо видети гђу *Сајевићку* још у више тако лепо успешних улога, јер нам се и онако мора за своју дугу отсуност са позоришта потпуно одужити.

Г. *Милану* немамо такођер ништа приговорити у схваћању посланичке улоге, јер је он познат као вештац у таквим партијама, али му морамо ипак замерити превелико афектовање с органом. Оно искретање уста неможе да постигне ефект, који жељи постићи г. *Милан*, него напротив пробуђује неко неугодно чуство, које је на штету читавој иначе врсно одиграној улози. А ипак би се, ми бар мислимо, г. *Милан* могао одучити те навике, која му отуђује оне, који иначе штују и цене његов глумачки таленат. Не било замерке!

Мање улоге биле су вишемање посве добро приказане, а целина је била хармонична и добра. Најпосле нам је истакнути солидну и величким маром изведену карактеристику *Фиге*, кога је приказивао г. *Симић*, па г.г. *Сајевића* (Д'Естилака) и *Савића* (Фрондвиља), који су у својим маскама настојали да карактере јасно протумаче. Г. *Анић* још се потешко креће по баронским салонима, али фактично не нарушава општи склад. Гђца *Грбићева* креће се великом рутином — према њеном краткотрајном глумовању — а својом спољашњошћу увек је у стању интересовати красни наш позоришни свет.

„Доктор Робин“ приказан је синоћ већ трећи пут ове сезоне, једнаким успехом као и прва два вечера. Ми смо после прве представе оценили приказивање, те оној оцени данас не требамо ништа додати, осим да је г. *Фијан* врсном својом игром у великој својој улози (Герик) одржао поново потпун успех.“

* (*Распикућа*) та на све стране добро позната позоришна игра доживила је у Бечу своју педесетогодишњицу. 14. фебруара 1834. давана је та чаробна глума први пут у бечком „јозефштатском“ позоришту.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

21. ПРЕДСТАВА.

ВАН ПРЕТИПЛАТЕ.

У НОВОМЕ САДУ У НЕДЕЉУ 26. ФЕБРУАРА 1884:

ГРАНИЧАРИ.

ПОЗОРИШНА ИГРА У 3 ЧИНА, С ПЕСМАМА, ОД Ј. ФРАЈДЕНРАХА, ЗА СРПСКУ ПОЗОРНИЦУ
УДЕСИО А. ХАДИЋ, МУЗИКА ОД А. МАКСИМОВИЋА.

ОСОБЕ

Бранко Срнић, обрштар	Милосављевић.
Милева, жена му	Ђ. Динићка.
Даница, ћеи му	М. Димитријевићка.
Каролина Либхери, собарица	Л. Хадићева.
Смиљанић, трговац	Ђ. Станојевић.
Мара, слушкиња	Т. Љукићка.
Васа Петровић, тамничар стриц андријин	Барбарић.
Наредник	Радић.
Андреја Миљевић	Ђурђевић.
Маца, жена му	Д. Ружићка.
Милка, ћеи му	* * *
Грга Петровић крчмар	Димитријевић.
Јоца Бочић	Динић.
Сава Чујић	Суботић.
Марта	Ј. Добриновићка.
Сима, андријин слуга	И. Станојевић.

Границари и граничарке.

Официри, војници, стражари, граничари и свирачи. — Збива се у граничарској регименти.

У уторак 28. фебруара по новој преради: „МАКСИМ ЦРНОЛЕВИЋ“. Трагедија у 5 чинова, с певањем, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесио А. Хадић, музика од А. Максимовића.

Ко од наших поштованих претплатника жели своја места задржати за ову представу, нека се изволи тога ради пријавити у позоришној писарници најдаље до 12 са хата пре подне.

Болује: П. Добриновић.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.